

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

א וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר
 דְּסִינִי בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא בְּחַד
 לְיִרְחָא תְּנִינָא בְּשַׁתָּא תְּנִינָא
 לְמַפְקֵהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם
 לְמִימְרָ: ב קְבִילוּ יְת חֻשְׁבֵּן כָּל
 כְּנִשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
 לְזַרְעֵיהוֹן לְבֵית אֲבֹהֵיכֹון
 בְּמִנְיָן שְׂמֵהוֹן כָּל דְּכוּרָא
 לְגַלְגַּלְתְּהוֹן: ג מִבֶּר עֶשְׂרִין
 שָׁנִין וְלַעֲלָא כָּל נַפֵּק חֵילָא
 בְּיִשְׂרָאֵל תִּמְנֹן יְתֵהוֹן

א א וַיְדַבֵּר יְדוּה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינִי
 בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה
 הַשְּׁנִית לְצִאתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:
 ב שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
 לְמִשְׁפְּחֹתֶם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 כָּל־זָכָר לְגַלְגַּלְתֶּם: ג מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
 וּמַעְלָה כָּל־יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ

1 (1) And the Lord spoke to Moshe in the Sinai Desert, in the Tent of Appointment, on the first day of the second month, in the second year after they had left the land of Egypt — saying: (2) Count each head of the entire congregation of the Children of Israel, by their tribal families according to their fathers' household, a head-count of every male, by name, (3) From twenty years old and upwards, all those who go out to the legion among Israel —

RASHI

רש"י

(1) **And the Lord spoke ... in the Sinai Desert ... on the first day of the [second] month** —

Out of God's affection for the Children of Israel, He counts them frequently. When they left the land of Egypt, He counted them (see Exodus 12:37); when they fell by [the Divinely ordered execution as a consequence of their sin of] the Golden Calf, God counted them [i.e., He counted those who fell], in order to know how many

*survived (Siftei Chakhamim); and [here,] when He was to bring His Divine Presence to rest upon them, He [again] counted them. [When exactly did He count them here? Well,] on the first of Nissan, the Sanctuary [where the Divine Presence rested upon them] was erected, and it was on the first of Iyyar [exactly one month later] that He counted them. (2) **By their tribal families** — in order to ascertain the numbers of each individual tribe. **According to their fathers' household** — If a person's father descended from one particular tribe while his mother descended from another tribe, that person was considered from the tribe of his father (Bamidbar Rabbah 6:3; Baba Batra 109b). **A head-count** — [Not through an actual head-count, but rather,] by means of [counting] shekels [whereby] a half-shekel [was to be contributed] for every head (see Exodus 30:12-13). (3) **[From twenty years old and upwards,] all those who go out to the legion** — This tells us that no one went out to*

(א) וַיְדַבֵּר בְּמִדְבַר סִינִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִתּוֹךְ הַבְּתָן לְפָנָיו מוֹנֵה אוֹתָם כָּל שְׁעָה: בְּשִׁיבְאוֹ מִמִּצְרַיִם מְנָאן, וּכְשֶׁנִּפְלוּ בְּעַגְל — מְנָאן לִידַע מִנֵּן הַנוֹתְרִים, בְּשָׂבָא לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם מְנָאם: בְּאֶחָד בְּנִסָּן הוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן וּבְאֶחָד בְּאִיר מְנָאם: (ב) לְמִשְׁפְּחֹתָם. דַּע, מִנֵּן כָּל שְׂבֻט וְשְׂבֻט. לְבֵית אֲבֹתָם. מִי שְׂאָבִיו מִשְׂבֻט אֶחָד וְאָמוֹ מִשְׂבֻט אֲחֵר, יָקוּם עַל שְׂבֻט אָבִיו. לְגַלְגַּלְתֶּם. עַל־יְדֵי שְׂקָלִים בְּקַע לְגַלְגַּלְתָּ: (ג) כָּל־יֵצֵא צָבָא. מַגִּיד, שְׂאִין יֵצֵא בְּצָבָא פְּחוֹת

לְחִילֵיהוֹן אֶת וְאַהֲרֹן: ד וְעַמְכוֹן
 יְהוֹן גְּבֵרָא גְבֵרָא לְשִׁבְטָא גְבֵר
 רִישׁ לְבֵית אֲבֹהֹתוּהִי הוּא:
 ה וְאַלְיֵן שְׁמֵהּת גְּבֵרִיא דִּי
 יְקוּמוֹן עַמְכוֹן לְרֵאוּבֵן אֲלִיצוֹר
 בֵּר שְׁדִיאֹר: ו לְשִׁמְעוֹן
 שְׁלִמְיָאֵל בֵּר צוּרִישַׁדִּי:

אַתֶּם לְצַבָּאתֶם אֶתְּה וְאַהֲרֹן: ד וְאַתְּכֶם יְהוֹן
 אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית־אֲבֹתָיו
 הוּא: ה וְאַלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ
 אִתְּכֶם לְרֵאוּבֵן אֲלִיצוֹר בֶּן־שְׁדִיאֹר:
 ו לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדִּי:

these, you and Aharon will count by their legions. (4) And with you will be one man from each tribe, the one who is head of his fathers' household. (5) And these are the names of the men who will stand with you: For Reuvein, Elitzur the son of Shedeiur; (6) For Shimon, Shelumieil the son of Tzurishaddai;

RASHI

רש"י

the army below the age of twenty. (4) And with you [will be one man from each tribe] — When you count them, there should be with you the leader of each tribe.

מִבְּנֵי עֶשְׂרִים: (ד) וְאַתְּכֶם יְהוֹן. כְּשֶׁתִּפְקְדוּ אוֹתָם יִהְיוּ עִמָּכֶם נְשִׂיא כָּל שִׁבְט וְשִׁבְט:

PROPHETS Hoshea 2

נביאים הושע פרק ב

א וַיְהִי מִנִּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל סָגִי
 כְּחֹלָא דִּימָא דְלֹא מִתְכַּל וּדְלֹא
 מִתְמַנֵּי וַיְהִי בְּאַתְרָא
 דְּאַתְגְּלִיאוּ בִּינֵי עַמְמִיא כַּד
 עֲבָרוּ עַל אוּרִיתָא וְאַתְאֲמַר
 לְהוֹן לֹא עַמִּי אַתּוֹן יְתוּבוֹן
 וַיְתַרְבוּן וַיְתַאֲמַר לְהוֹן עַמִּיהִי
 דְּאַלְהָא קִימָא: ב וַיִּתְּכַנְּשׁוּן בְּנֵי יְהוּדָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹדָא וַיִּמְנֹן לְהוֹן רִישׁ חַד מִן בֵּית דָּוִד וַיִּסְקוּן מִן אֶרְעָא גְלוּתְהוֹן אַרְי רַב יוֹם כְּנִישְׁתְּהוֹן: ג נְבִיאֵי אֲמָרוּ לְאַחִיכוֹן עַמִּי תוּבוּ לְאוּרִיתִי וְעַל כְּנִישְׁתְּכוֹן

א וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר־יֹאמַר לָהֶם לֹא־עַמִּי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֵל חַי: ב וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדָּו וְשָׁמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֵאל: ג אֲמָרוּ לְאַחִיכֶם

(1) Yet the number of the Children of Israel shall be like the sand of the sea which can neither be measured nor counted; and it shall come to be that instead of that which was said to them; You are not My people, it shall be said to them, Children of the living God. (2) Then shall the Children of Yehudah and the Children of Israel be gathered together and appoint for themselves one head and they shall come up out of the land; for great shall be the day of Yizre'el. (3) Say

RASHI

רש"י

(2) **One head** — *Their king David. For great shall be the day of Yizre'el — the gathering of their sowing [i.e., all the different lands where they were sown].* (3) **Say to your brothers:** — *As the Targum explains*

(ב) רֹאשׁ אֶחָד. דָּוִד מְלָכָם: כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֵאל. קְבוּץ יִזְרְעֵתָם: (ג) אֲמָרוּ לְאַחִיכֶם. כְּתַרְגוּמוֹ תוּבוּ

אַרְחָם: ד אֹכְחוּ לְכַנְשֵׁתָא
 דִּישְׂרָאֵל וְאָמְרוּ לָהּ אֲרִי הִיא
 לֹא מִתְעַנֶּיָּא בְּפוֹלְחָנִי וּמִימְרֵי
 לֹא מִקְבֵּל צְלוֹתָהּ עַד דְּתַעֲדֵי
 עוֹבְדָהָא בִישֵׁיָא מִקְבִּיל אֶפְהָא
 וּפוֹלְחָן טַעוֹתָהָא מִבֵּין קְרוּוָּהָא:
 ה דְּלִמָּא אֶסְלַק שְׁכַנְתִּי מִנָּה
 וְאֶעֱדֵי יְקָרָהּ וְאֶשׁוּינָה רְטִישָׁא
 כְּיוֹמֵיא קְדָמָאֵי עַד לֹא
 אֶתְקַרֵּיבַת לְפוֹלְחָנִי וַיַּחֲוֵל רוּגְזֵי עֵלְהָ כִּמָּא דְחַל עַל עַם דְּרָא דְעֶבְרוּ עַל
 אֹרְחֵי אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶקְטְלִינָהּ בְּבַצּוֹרְתָא: ו וַיֵּת בְּנֵהָא לֹא אֶרְחָם אֲרִי בְנֵין דְּטַעֲן אֵינּוּן:
 אֶרְחָם כִּי־בָנִי זְנוּנִים הָמָּה:

אתקריבת לפולחני ויחול רוגזי עליה כמא דחל על עם דרא דעברו על אורחי ארץ מצרים וקטלינה בבצורתא: ו וית בנהא לא ארחם ארי בנין דטען אינון:

to your brothers: Ammi [my people] and to your sisters: Ruchama [pitied].
 (4) Contend with your mother, contend; for she is not My wife and I am not her husband; let her therefore put away her harlotries from her face and her adulteries from between her breasts. (5) Lest I strip her bare and set her as on the day she was born; and I make her as a desert and I set her like a parched land and cause her to die of thirst. (6) And upon her children I will have no compassion for they are the children of harlotry.

RASHI

it: Return to My Torah and I will have mercy on your nation. (4) Contend with your mother — I.e., your nation [the mother of future generations]. (5) As on the day she

was born — Like the day I found her in Egypt. As a desert — Alluding to the decrees of the desert [after the incident with the spies, that they would perish and die].

WRITINGS Proverbs 30

ח דְּגַלְתָּא וּמְלִתָּא כְּדְבוּתָא
 אֶרְחִיק מִנִּי מִסְכְּנוֹתָא וְעוֹתְרָא
 לֹא תִתֵּן לִי זִוְנֵי לְחֵמָא מִסְתִּי:
 ט דְּלֵא אֶשְׁבַּע וְאֶכְפֹּר וְאִמַּר

ח שׁוֹא | וְדַבֵּר־כְּזָב הֲרַחֵק מִמֶּנִּי רֵאשׁ וְעֶשֶׂר
 אֶל־תִּתֶּן־לִי הַטְרִיפְנִי לֶחֶם חֶקִי: ט פֶּן אֶשְׁבַּע |
 וְכַחֲשֵׁתִי וְאִמַּרְתִּי מִי יְדוּה וּפֶן־אֹרֶשׁ וּגְנַבְתִּי

(8) Falsehood and words of deception keep far from me, give me neither poverty nor wealth, provide me my daily bread. (9) Lest I become full and deny and I say; Who is the Lord? Or, lest I become destitute and steal and take hold

RASHI

(8) ראש — poverty. הטריפני — an expression of food. (9) Lest I become full — from wealth. And deny — the existence

of the Holy One, Blessed is He.

רש"י

לאורייתי ואל בנש תבון ארחם: (ד) ריבו באמכם. בכנסיה שלכם: (ה) ביום הולדה. ביום שמצאתיה במצרים: כמדבר. גזרות שגזרתי במדבר:

כתובים משלי פרק ל

וּתְפַשְׁתִּי שֵׁם אֱלֹהֵי: י אֶל-תִּלְשָׁן עֶבֶד אֶל-אֲדֹנָיו
 (קרי אֲדֹנָיו) פֶּן יִקְלָלְךָ וְאִשְׁמַתָּ: יא דֹר אָבִיו יִקְלָל
 וְאֶת-אִמּוֹ לֹא יְבָרֵךְ: יב דֹר טְהוֹר בְּעֵינָיו וּמִצְאָתוֹ
 לֹא רַחֵץ: יג דֹר מְהַרְמֵו עֵינָיו וְעַפְעָפֵיו יִנְשְׂאוּ:
 יד דָּרָא דְדַכֵּי בְעֵינָיו וּמִצְאָתֶיהָ לֹא אִשְׁתַּוְּג: יז דָּרָא דְרָמוּ עֵינָיו וּגְבִינוּי מְנַטְלִין:

of the Name of my God. (10) Do not inform against a slave to his master, lest he curse you and you be found guilty. (11) [Even against] a generation that curses its father and does not bless its mother. (12) [Even] a generation that is pure in its own eyes but has not been washed of its filth. (13) [Even] a generation — O how lofty are its eyes and its eyelids are arched upward.

RASHI

And take hold of the Name of my God
 — *by swearing falsely.* (10) **Do not inform**
 — *do not give over your case against a*
person to complain about him to the Holy
One, Blessed is He and even if he is a wicked
person who curses his father and commits all
the abominations which are mentioned here. (13) **O how lofty are its eyes** — *i.e., haughty.*

רש"י
 וּתְפַשְׁתִּי שֵׁם אֱלֹהֵי. להשבע לשקר: (י) אל תלשן.
 אל תמסור דין על אדם לצעוק עליו להקדוש ברוך
 הוא ואפילו הוא רשע אשר אביו יקלל וכל
 התועבות האמורות כאן: (יג) מה רמו עיניו. גסות
 הרוח:

Mishnah Shevi'it, chapter 1

משנה שביעית פרק א

(1) [The Torah states: “When you come to the Land that I am giving to you, the Land should keep a rest — a Shabbat to the Lord. You may sow your field for six years and for six years you may prune your vineyard, and gather in its produce: But on the seventh year, the Land will have a complete rest — a Shabbat to the Lord, [in which] you must not sow your field, nor must you prune your vineyard;” (Leviticus 25:2-4) The prohibition against sowing in the seventh year (referred to as the *shemittah* year, or year of *shvei'it*) also includes the prohibition against working the field for the preparation of that which will grow during the seventh year, thus, the Mishnah asks:] Up until when may a field of trees be plowed [in the sixth year] the eve of the seventh year? The School of Shammai say: As long as such work will benefit the fruit [that will ripen in the sixth year; this depends upon the degree of moisture of the land. Once the land is dry, plowing it damages the existing crop, thus, the only benefit of plowing would be for the future, seventh year crop which is, therefore, forbidden (see Yerushalmi Shevei'it 1a)]. But the School of Hillel

א עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שבעית. בית
 שמאי אומרים, כל זמן שהוא יפה לפרי. ובית הלל

רבנו עובדיה מברטנורא

א אימתי חורשים בשדה האילן. לקמן מפרש אי זהו שדה אילן: ערב שביעית. שצריך להוסיף משנה ששית על השביעית באיסור עבודת הארץ ולקמן ילפינן לה מקראי: כל זמן שהוא יפה לפרי. כלומר שהחרישה יפה לפרי הוי

[set a fixed time for *tosfot shevi'it* — the addition to *shevi'it* and] say: Until [the Festival of] Shavuot [for a field of trees, and until Pesach, for a field of grain (see further 2:1); afterwards, it has the appearance of working the land in preparation for the next year, which is the *shemittah* year]. And [actually] the opinion of one [School] is very close to the opinion of the other [since it usually works out that the land is dry around

the time of Shavuot. The *halachah* follows neither the School of Shammai nor the School of Hillel, but, rather, follows Rabban Gamliel who maintains that the prohibition of working a field prior to *shemittah* is only for thirty days and is not derived from a Biblical verse (see Rabbi Yishmael of Mishnah 4); it is an Oral tradition handed down from Sinai and is only in effect during the Temple era (Moed Kattan 4a). (2) What constitutes a field of trees? Any field in which there are [at least] three trees to every *se'ah* [an area of 50 x 50 cubits]. If each tree is capable of yielding a cake of pressed figs, weighing sixty Italian *maneh* [9,600 barley-corn grain], then the entire area [sustains those trees and thus it] may be plowed for their sake [until Shavuot]. If less [trees or less yield] than this amount, then one may not plow [until Shavuot] only such an area that is occupied by the gatherer and his basket, outside the circumference of the tree [i.e., he may plow under the tree plus the additional space that is occupied by the gatherer and his basket; the rest of the field is considered as a white or grain field and plowing would be permitted only until Pesach]. (3) Whether or not they are fruit trees, they are viewed as [if they were] fig trees; and if they would capable of yielding a cake of pressed figs weighing sixty Italian *maneh*, then the whole area of the *se'ah* may be plowed on their account. If less than this amount, one may only plow that area which is essential for them [i.e., he may plow under the tree plus the additional space that is occupied by the gatherer and his basket; the rest of the field is considered as a white or grain field]. (4) If one tree is capable

רבנו עובדיה מברטנורא

מתקן הקרקע לצורך הפרי של ששית ולא לצורך שביעית: **עד העצרת**. דעד העצרת יפה לפרי ותו לא ומן העצרת ואילך נראה כמתקן לצורך שביעית. ובשדה לבן שאין בו אילן עד הפסח. ומשנה זו היא משנה ראשונה ואינה הלכה, דרבן גמליאל ובית דינו נמנו על שני פרקים הללו שהם פסח בשדה לבן, ועצרת בשדה אילן, והתירום, ומותר לחרוש עד ראש השנה של שביעית: **ב לבית סאה**. קרקע שהוא חמשים אמה על חמשים אמה: **כבר דבלה**. התאנים היבשים עשויין במעגלה כעין כבר לחם קרויים כבר דבלה: **באיטלקי**. במנה של איטליא של יון, ולפי שהיה כך בימי משה משערים בו. והמנה מאה דינרים, והדינר שש מעות, ומשקל כל מעה שש עשרה שעורות בינוניות: **פחות מכאן**. מכבר של ששים, מנה אין חורשים כל בית סאה אלא תחת האילן לבד וחוצה לו כמלא אורה וסלו. המלקט תאנים קרוי אורה, כמו גודר בתמרים, ובוצר בענבים: **וסלו**. הסל שנותן בו מה שהוא לוקט, ושאר השדה חשוב שדה הלבן ואין חורשין אותו אלא עד פסח: **ג אחד אילן סרק**. שאינה עושה פירות ונטועין שלשה לבית סאה: **אם ראויין לעשות**. רואין כל אילן ואילן בפני עצמו אם אילן של תאנה כיוצא בו היה עושה כבר דבלה. ולמה שיעור בתאנה על שפירותיה גסין ועושה הרבה: **לצרכן**. מלא אורה וסלו חוצה לו: **ד עד שיהיו מג' ועד ט'**. כלומר דין זה שאמרנו, היינו מג'

אומרים, עד העצרת. וקרובין דברי אלו להיות כדברי אלו: **ב אינהו שדה האילן**. כל שלשה אילנות לבית סאה, אם ראויין לעשות כבר דבלה של ששים מנה באטלקי, חורשים כל בית סאה בשבילן. פחות מכאן, אין חורשין להן אלא מלא האורה וסלו חוצה לו: **ג אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל**, רואין אותן כאילו הם תאנים. אם ראויים לעשות כבר דבלה של ששים מנה באיטלקי, חורשים כל בית סאה בשבילן. פחות מכאן, אין חורשים להם אלא לצרכן: **ד היה אחד**

of producing a cake of dried figs, and the other two are unable; or, if two can do so, but one cannot, then plowing is permitted only within that area which is essential for each of them [this is the rule if the number of trees is] from three to nine; but, if there were ten trees or more, the whole area may be plowed on their account, regardless whether they bear fruit or not. [However, less than ten is forbidden;] because it says: “[For six days you may work, but on the seventh day, you must rest;] from plowing and harvesting you must rest.” [Why was plowing and harvesting singled out as being forbidden on Shabbat? The verse is stating that, though you may work for six days, there are years when plowing and harvesting are forbidden even during the first six days of the week.] Now, it was unnecessary to speak of [the prohibition of] plowing and harvesting in the seventh year [since Scripture states: “But on the seventh year, the Land will have a complete rest ...” Leviticus 25:4] rather [the verse means to prohibit], the plowing during the [sixth year which is the] eve of the seventh year; that which enters into the seventh year [i.e., after Pesach, for a grain field and after Shavuot, for a field of fruit trees], and the harvest of the seventh year [if it reached one third of its growth during the seventh year] which extends into the year after. Rabbi Yishmael says: [The verse is, indeed, referring to Shabbat and not to the *shemittah* year; the reason why plowing and harvesting were singled out is to inform you] just as plowing is [always] optional, [i.e., there is never a Torah context in which one is obligated to plow anything, and thus by definition, it is always optional plowing that is prohibited on Shabbat] — so, too, it is optional harvesting [which is prohibited on Shabbat]. Thus, excluding the harvesting of the *omer* [which is obligatory and overrides the Shabbat (see Leviticus 23:9-14)]. (5) If three trees belong to three persons, they are combined together and the whole area of the *se'ah* may be plowed [until Shavuot] on their account. How much space must be between them? Rabban Gamliel says: Sufficient [space] for [a team of] oxen to pass through

רבנו עובדיה מברטנורא

ועד ט', אבל אם היו עשרה או יותר, אף על פי שאינן עושין חורשין; שנאמר בחריש ובקציר תשבות. ארישא קאי דתנן אין חורשין להן אלא לצרכן, ומנין שאין חורשין כל הבית סאה שנאמר בחריש ובקציר תשבות, ואם אינו ענין לשבת בראשית שכבר נאמר (שמות כ) ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ולא לשמיטה שכבר נאמר (ויקרא כה) שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך, תנהו ענין לאסור שני פרקים של ערב שביעית, מפסח לשדה לבן, ומעצרת לשדה אילן, והכי קאמר קרא בחריש שקצירו אסור ואיזה זה חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית תשבות, ובקציר שחרישו אסור ואיזה זה קציר של שביעית שיוצא למוצאי שביעית נמי תשבות, שספיחים שגדלו בשביעית או שעבר חרע בשביעית אסור לקצור בשמיני: רבי ישמעאל אומר. לעולם בשבת משתעי קרא בפסטיה ואתא לאשמועינן מזה חריש רשות, שאין לך חריש של מצוה, אף קציר דאמר רחמנא תשבות, בקציר של רשות, יצא קציר העומר שהוא מצוה דבעינן קצירה לשמה, שזה דוחה את השבת: הרי אלו מצטרפין. ונחשבין כאלו הן של איש אחד וחורשין כל בית סאה בשבילן; וכמה יהא ביניהן. בין אילן לאילן: כמלא בקר וכליו. צמד בקר עם העול והיינו ארבע אמות.

עושה כפר דבלה ושנים אין עושין, או שנים עושין ואחד אינו עושה, אין חורשין להם אלא לצרכן, עד שיהיו משלשה ועד תשעה. היו עשרה, מעשרה ולמעלה, בין עושין בין שאינן עושין, חורשין כל בית סאה בשבילן. שנאמר (שמות לד) בחריש ובקציר תשבות, אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית, אלא חריש של ערב שביעית שהוא נכנס בשביעית, וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. רבי ישמעאל אומר, מה חריש רשות, אף קציר רשות, יצא קציר העומר: ה שלשה אילנות של שלשה אנשים, הרי אלו מצטרפין, וחורשין כל בית סאה בשבילן. וכמה יהא ביניהם, רבן גמליאל אומר, כדי

with its implements [which is four cubits; less than this space between the trees means that the trees are too congested and will eventually be uprooted. Thus such a field cannot be considered a field of trees; consequently, it may be plowed only until Pesach]. (6) [The laws we learned above are applicable to mature trees; regarding saplings, the law is as follows:] If ten saplings are scattered over an area of a *se'ah* [being that saplings are much weaker than mature trees,

the Torah, via an oral tradition handed down from Sinai (see Tosfot Yom Tov) allowed that], one may plow the entire area of the *se'ah*, on their account [even] until the New Year [since his plowing appears to be benefitting the saplings]; but if they were arranged in a row or surrounded by a fence, then only that plowing which is essential to them is permitted [i.e., in their immediate vicinity, as above; however, plowing outside their immediate vicinity has the appearance of preparing the land for the *shemittah* year]. (7) Saplings and [Greek] gourds [which are quite large and draw sustenance from a larger area than do ordinary gourds] combine to be included [in the required number of ten saplings] within the area of one *se'ah* [to permit its plowing; however, there must be a majority of saplings over the gourds]. Rabban Shimon ben Gamliel says: [Greek gourds have the same law as do saplings and] one may plow the entire area until the New Year [even] when there are ten gourds to the *se'ah* [the *halachah* follows Rabban Shimon ben Gamliel]. (8) Until when are they called saplings [so that ten allow an area of a *se'ah* to be plowed until Rosh HaShanah]? Rabbi Elazar ben Azariah says: Until they [the fruit of the trees] are no longer sanctified [i.e., prohibited as *orlah*, meaning, either the fourth year, when the fruits were redeemed or the fifth year, when *orlah* is no longer applicable (see Leviticus 19:24-25, Chok vol. 6 pg. 152)]; Rabbi Yehoshua says: Until they are seven years old. Rabbi Akiva says: Sapling is to be taken literally [meaning up to one year; alternatively, Rabbi Akiva holds it is a sapling until the time that people stop referring to it as such]. If a tree had been cut and produced fresh shoots: — If [the cut stump is] one handbreadth or less,

רבנו עובדיה מברטנורא

אבל פחות מכאן למעקר קיימי ואין חורשין בשבילן: **ו נטיעות.** ילדות, וזקנות קרי אילן, והכא קא משמע לן דאף על גב דשלשה אילנות לבית סאה קרוי שדה אילן וחורשין כל בית סאה בשבילן, בנטיעות ילדות אין חורשין עד שיהיו עשרה: **שורה.** שנטעות במקום אחד כחומה ואינן מפוזרות: **אין חורשין אלא לצרכן.** משום דכשמפוזרות נראה כחורש לצורך האילן, אבל היכא דקיימי במקום אחד נראה כמתקן את הארץ לצורך שביעית ולא לצורך האילנות: **שורה.** תרגום חומה שורה: **עטרה.** גדר סביב: **ז הנטיעות והדלועים מצטרפין לבית סאה**ן בדלעת יונית דוקא קא איירי במתניתין שהיא גדולה כאילן ולא בשאר דלועין וצריך שיהיו הנטיעות רבות על הדלועים כגון שהיו הנטיעות ששה והדלועים ארבעה מצטרפין לעשרה וחורשין כל בית סאה בשבילן: **רשב"ג אומר.** אפילו היו כל העשרה דלועין חורשין כל בית סאה בשבילן לפי שהן כנטיעות והלכה כרבן שמעון בן גמליאל: **ח עד שיחולו.** עד שיצאו לחולין בשנה הרביעית על ידי פדיון, ואם לא פדאן בשנה הרביעית, עד שיעשו חולין מאליהן בשנה החמישית: **נטיעה כשמה.** בת שנתה קרויה נטיעה ותו לא. פירוש אחר, כשמה, כל זמן שבני אדם קוראין לה נטיעה ואין קוראין

שְׂהִיא הַבְּקָר עוֹבֵר בְּכֵלָיו: ו עֵשֶׂר נְטִיעוֹת מְפֹזְרוֹת בְּתוֹךְ בַּיִת סָאָה, חוֹרְשִׁין כָּל בַּיִת סָאָה בְּשִׁבְלֵן, עַד רֵאשִׁית הַשָּׁנָה. הֵיוּ עֲשׂוּיֹת שׂוּרָה וּמְקוּפּוֹת עֲטָרָה, אֵין חוֹרְשִׁין לָהֶם אֶלָּא לְצָרְכָן: ז הַנְּטִיעוֹת וְהַדְּלוּעִים, מְצַטְרְפִין לְתוֹךְ בַּיִת סָאָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר, כָּל עֲשָׂרָה דְּלוּעִים לְבַיִת סָאָה, חוֹרְשִׁין כָּל בַּיִת סָאָה עַד רֵאשִׁית הַשָּׁנָה: ח עַד אֵימְתֵי נְקֵרָא נְטִיעוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אָמַר, עַד שְׁחֵלוּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, בַּת שֶׁבַע שָׁנִים. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר, נְטִיעָה כְּשִׁמָּה. אֵילָן שֶׁנִּגְמַם וְהוֹצִיא חֲלִיפִין, מְטַפֵּחַ וְלִמְטָה

they [the shoots] are regarded as saplings; if [the stump is] one handbreadth or more, they are regarded as trees (see Tosfot Yom Tov); these are the words of Rabbi Shimon.

רבנו עובדיה מברטנורא

לה אילן. והלכה כרבי עקיבא: שנגמגם. שחנתך: חליפין. גידולים, לשון גזעו מחליף: כנטיעה. בין לענין חרישה, בין לענין ערלה. והלכה כרבי שמעון.

Gemara Berakhot, 32b

גמרא ברכות דף ל"ב:

[The Mishnah states:] Even if a king greets him, he should not answer him. Rabbi Yosef said: This was only learned regarding Jewish kings, but for a king of a different nation he may interrupt [in the middle of *Shemoneh Esreh*]. An objection was raised: If one was praying and saw a robber approaching or a wagon bearing down on him, he should not stop [his prayer], rather, he should shorten it and clear out! There is no contradiction: The latter case is talking about a situation where one could shorten [and still escape the danger], but where he could not [such as in the case of Rabbi Yosef], he stops. Our Rabbis learned: It was related that while a certain pious person was praying [*Shemoneh Esreh*] on the road an officer came by and greeted him, but he did not return the greeting. He [the officer] waited for him until he finished his prayers. After he concluded

his prayers, the officer said to him: Fool! Is it not written in your Torah “But guard yourself and protect your soul diligently,” (Deuteronomy 4:9) and it is further written “And you should guard your souls very well,” (ibid verse 15) [thus] when I greeted you, why did you not return the greeting? If I would have cut off your head with a sword, who would have demanded justice from me for your blood? He replied to him: Be patient until I appease you with my words. If you had been standing before a king of flesh and blood and your friend came by and greeted you, would you have returned the greeting? No, he answered. And if you had returned the greeting, what would they do to you? They would have cut off my head, he answered. He then said to him: Is this not a *kal vachomer* argument: If you, who had been standing before a king of flesh and blood, who is here one day and is in his grave the next [would not have returned the greeting], how much more so, I, when standing before the Supreme King of kings, the Holy One, Blessed is He Who endures forever and ever [should most definitely not return

אפילו המלך שואל בשלמו וכו' אמר רב יוסף לא שנו אלא למלכי ישראל אבל למלכי אומות העולם פוסק. מתיבי המתפלל וראה אנס בא כנגדו ראה קרון בא כנגדו לא יהא מפסיק אלא מקצר ועולה לא קשיא הא דאפשר לקצר ואם לאו פוסק. תנו רבנן מצוה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך בא שר אחד ונתן לו שלום ולא החזיר לו שלום המתין לו עד שסיים תפלתו לאחר שסיים תפלתו אמר לו ריקא והלא כתוב בתורתכם (דברים ד) רק השמר לך ושומר נפשך וכתוב ונשמרתם מאד לנפשותיכם כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום אם הייתי חותך ראשך בסיף מי היה תובע את דמך מידי אמר לו המתן לי עד שאפייסך בדברים אמר ליה אילו היית עומד לפני מלך בשך ודם ובא חברך ונתן לך שלום היית מחזיר לו אמר לו לאו ואם היית מחזיר לו מה היו עושים לך אמר ליה היו חותכים את ראשי בסיף אמר לו והלא דברים קל וחומר ומה אתה שהיית עומד לפני מלך בשך ודם שהיום כאן ומחר בקבר כך. אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חי וקיים

your greeting]? Immediately, the officer was appeased and the pious man returned to his home in peace.

לעד ולעולמי עולמים על אחת כמה וכמה. מיד נתפייס אותו השור ונפטרו אותו חסיד לביתו לשלום:

זוהר במדבר דף קי"ז ע"ב

רבי יצחק פתח (תהלים קמ"ו) יי זכרנו יברך יברך את בית וגומר. יי זכרנו יברך אליו גוברין דהוו עאלין בחושבנא דמדברא וקדשא בריך הוא מברך לון ואוסרף עלייהו בכל זמנא. תא חזי האי מאן דאמר שבחא דחבריה דבגוי או דממוניה בעי לברכא ליה ולאודאה עליה ברבאן. מנלן. ממשח דכתיב (דברים א) והנכם היום ככבבי השמים לרוב. לבתר מה כתיב. יי אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגומר. תרין ברבאן הוו חד יי אלהי אבותיכם וגומר. הא חד לבתר ויברך אתכם באשר דבר לכם. לאודאה עלייהו ברבאן על ברבאן. ואי איהו מני שבחא דחבריה ולא אודי עליה ברבאן. הוא נתפס בקדמיתא מלעילא ואי איהו מברך ליה הוא מתברך מלעילא. וברבאן בעי לברכא לה בעינא טבא ולא בעינא בישא. ובכלא בעי קדשא בריך הוא ורחימותא דלבא. ומה מאן דמברך לחבריה בעי קדשא בריך הוא דיברך ליה בעינא טבא ובלבא טבא מאן דמברך לקדשא בריך הוא על אחת כמה וכמה דבעי עינא טבא ולבא טבא ורחימותא דלבא. בגין כך (שם) ואהבת את יי אלהיך בכל לבבך וגומר. תא חזי הא אוקמוה לית ברבאן דלעילא שרייא על מלה דאתמני. ואי תימא ישראל איך אתמנון. אלא כפרא נטלי מנייהו והא אוקמוה וחושבנא לא הוי עד דיתכניש כל ההוא כופרא וסליק לחושבנא ובקדמיתא מברכן להו לישראל ולבית מנאן ההוא כופרא ולבית מחדרין ומברכין לון לישראל. אשתכחו דישאל מתברכין בקדמיתא ובסופא ולא סליק בהו מותנא. מותנא אמאי סליק במנינא. אלא בגין דברכתא לא שרייא במנינא. כיון דיסתלק ברבאן ספרא אתרא שארי עלוי ויכיל לאתוקא בגין דא במנינא נטלין כופרא ופדיונא לסלקא עליה מנייהו (ס"א) עליה מותנא) יברך את בית ישראל אליו נשין דלא סלקין במנינא. יברך את בית אהרן דאינון מברכין לעמא בעינא טבא ובלבא טבא וברחימותא דלבא. את בית אהרן הכי נמי נשין דאתברכן בברכתא דילהון. יברך יראי יי אליו אינון לינאי וכלהו מתברכן בגין דדחלין ליה לקדשא בריך הוא. תקטנים עם הגדולים אף על גב דלא עאלין במנינא. תא חזי לא אשתכח במנינא בהו בישראל דאתברכן ביה בהאי מנינא. דהאי מנינא לאתברכא הוה ולא שלמא שלימותא דעלמין הוה ובאתר דברבאן נפקין אתמנון דכתיב באחד להדש השני דאיהו זיוא דברבאן דעלמא דמניה נפיק זיוא לעלמא ועל דא אקרי חדש זיו דיוא דכלא נפיק מניה ועל דא כתיב (תהלים קל"ד) יברכך יי מציון וכלא חד מלה וכתיב (שם קל"ג) כי שם צוה יי את הברכה וגומר:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Zohar Part 1 P. 201b

מזהר הקדוש ח"א דף ר"א ע"ב בלה"ק

"The men became afraid when they were brought into Yosef's house." (Genesis 43:18) Rabbi Yose says; Woe to people who do not know and do not look at the ways of the Torah! Woe to them when the Holy One, Blessed is He, will come to demand justice for their deeds, and the body and the soul will arise to give an accounting of all their deeds,

(בראשית מ"ג) וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף. אמר רבי יוסי אוי לבני אדם שלא ידעו ואינם מסתכלים בדרךי התורה אוי להם בשעה שהקדוש ברוך הוא יבא לבקש מהם דין על מעשיהם ויקומו הגוף והנפש לתת חשבון מכל מעשיהם עד אשר לא תפרד

before the soul separates from the body. And that day is the day of judgment, the day when the [account] books are open and those who prosecute stand in their places. On that day, the snake arises to bite him, and all the limbs tremble in terror. The soul separates from the body and begins to go about and does not know which way she will go and to which place she is being brought. Woe upon that day, a day of fury and tumult! Therefore, a [living] person must rouse himself against his evil inclination and remember the day of judgment, when he will rise before the King of Kings, the Holy One, Blessed is He, at the time when the body will be left under the earth to rot and the soul separates from it. And we learned: "A person must always rouse his good inclination against his evil inclination," (Berakhot 5a) to subjugate his evil inclination, and to constantly strengthen himself in Torah and the fear of God.

הַנֶּפֶשׁ מֵהַגּוּף וְהַיּוֹם הַהוּא הוּא יוֹם הַדִּין שֶׁהַסְּפָרִים פְּתוּחִים וּבְעֵלֵי הַדִּין עוֹמְדִים וְאוֹתוֹ הַיּוֹם קָם הַנֶּחֱשׁ לְנִשּׁוֹף אוֹתוֹ וְכָל הָאֵיבָרִים חֲרָדִים וְרוֹעֲשִׁים וְהַנֶּפֶשׁ נִפְרָדֶת מֵהַגּוּף וְהוֹלֶכֶת לְשׁוֹט וְאִינָה יוֹדַעַת בְּאִיזָה דָרֶךְ תֵּלֵךְ וּלְאִיזָה מְקוֹם מְעֵלִים אוֹתָהּ אֵי עַל הַיּוֹם הַהוּא יוֹם רוֹגֵז וְרֹעֵשׁ לְכֵן צְרִיךְ הָאָדָם לְהִרְגִיז עַל יֵצֵר הָרַע וּלְזָכוֹר יוֹם הַדִּין שֶׁיִּקּוּם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִנִּיחִים הַגּוּף תַּחַת הָאָרֶץ לְהִתְרַקֵּב וְהַנֶּפֶשׁ נִפְרָדֶת מִמֶּנּוּ. וְשָׁנִינוּ לְעוֹלָם יִרְגִיז אָדָם יֵצֵר הַטּוֹב עַל יֵצֵר הָרַע לְהַכְנִיעַ יֵצֵר הָרַע וּלְהִתְגַּבֵּר בַּתּוֹרָה וַיֵּרֶאת הַשֵּׁם תְּדִיר:

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Chapter 6

(1) It is forbidden for a person to walk behind the Synagogue during the time when the congregation is praying unless he is carrying a load or if the Synagogue has two entrances on two different sides, so that one who sees [him] will say; Perhaps he is going to enter through the other door. So, too, if the city has two Synagogues, one who sees will say: Perhaps he is going to the Synagogue that he is accustomed to attending. But if he is wearing *tefillin* on his head, he is permitted to walk there, even where none of the above conditions exists, for the *tefillin* prove that he pursues *mitzvot* and that he is not one of those who are not meticulous about prayer. (2) One who prays with the congregation must not extend his prayer excessively [as was the custom of Rabbi Akiva (see Berakhot 31a)]. But one who prays by himself is permitted to do so. If, at the end of his Shemoneh Esreh prayer, he wants to say [a personal prayer] even as long as the order of prayers of Yom Kippur, he may do so. So, too, if he wants to add something in each of the middle blessings of the Shemoneh Esreh relating to the subject of that blessing, he may add. (3) How so? If he knows someone

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ו

א אָסוּר לְאָדָם לְעַבּוֹר אַחֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשַׁעֲרָה שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַּלְלִין אֲלָא אִם בֵּן הָיָה נוֹשֵׂא מִשְׂאוֹי. אוֹ שֶׁהָיָה לְבֵּית הַכְּנֶסֶת שְׁנֵי פְתָחוֹים בְּשְׁנֵי רוּחוֹת שֶׁהָרוּאָה אוֹמֵר שְׂמֵא יֵלֵךְ וַיִּכְנַס מִפְתַּח הָאֶחָד. וְכֵן אִם הָיָה בְּעִיר שְׁתֵּי בָתֵּי כְּנֶסֶת יֹאמֵר הָרוּאָה שְׂמֵא יֵלֵךְ לְבֵּית הַכְּנֶסֶת הָרְגִיל בוֹ. וְאִם יֵשׁ לוֹ תְּפִלִּין בְּרִאשׁוֹ מוֹתֵר לוֹ לְעַבּוֹר וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין שֶׁם אֶחָד מִכָּל אֵלוֹ שֶׁהִתְפַּלֵּין מוֹכִיחִין עָלָיו שֶׁהוּא רוֹדֵף אַחַר מִצְוֹת וְאִינוּ מִמְּבַטְלֵי תְּפִלָּה: ב הַמִּתְפַּלֵּל עַל הַצְּבוּר לֹא יֵאָרֶיךָ אֶת תְּפִלָּתוֹ יוֹתֵר מִדְּאֵי אָבָל בִּינוּ לְבִין עֲצָמוֹ הָרְשׁוֹת בְּיָדוֹ וְאִם בָּא לוֹמֵר אַחַר תְּפִלָּתוֹ אֶפְּלוֹ בְּסֹדֵר יוֹם הַכַּפּוּרִים אוֹמֵר וְכֵן אִם רָצָה לְהוֹסִיף בְּכָל בְּרָכָה מִן הָאֲמֻצְעִיּוֹת מֵעֵין הַבְּרָכָה מוֹסִיף: ג כִּי צִד הָיָה לוֹ

who is sick, he prays for mercy on his behalf during the blessing relating to the sick, in accordance with his ability to express himself. If he requires a livelihood, he adds a plea and request to the blessing of the years. The same applies to each one of the blessings. And if he wants to ask for any of his needs in the blessing "Who hears prayer," he may so ask. But one may not make requests during the first three or last three blessings.

חולה מבקש עליו רחמים בברכת חולים כפי צחות לשונו היה צריך לפרנסה מוסיף תחנה ובקשה בברכת השנים. על דרך זו בכל אחת מהן ואם רצה לשאול כל צרכיו בשומע תפלה שואל. אבל לא ישאל לא בשלש ראשונות ולא בשלש אחרונות:

BAMIDBAR FOR MONDAY

TORAH

במדבר ליום שני

תורה

יכין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב'ין להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז ליהודה נחשון בר עמינדב:
ח ליששכר נתנאל בר צוער:
ט לזבולן אליאב בר חלון:
י לבני יוסף לאפרים אלישמע
בר עמיהוד למנשה גמליאל
בר פדהצור:

ז ליהודה נחשון בן עמינדב: ח ליששכר
נתנאל בן צוער: ט לזבולן אליאב בן
חלון: י לבני יוסף לאפרים אלישמע בן
עמיהוד למנשה גמליאל בן פדהצור:

(7) For Yehudah, Nachshon, the son of Aminadav; (8) For Yissakhar, Netaneil, the son of Tzu'ar; (9) For Zevulun, Eliav, the son of Cheilon; (10) For the children of Yosef: For Efraim, Elishama, the son of Amihud; for Menashe, Gamliel, the son of Pedahzur;

PROPHETS Hoshea 2

נביאים הושע פרק ב

ז ארי טעת כנישתהון בתר
נבני שקרא בהיתו מלפיהון
ארי אמרה אהך בתר עממיה
רחמי מספקי מיכלי ומשתי
כסות מילא ובוץ משח כל פרנוסי: ח בכך הא אנא מקלקל ית אורחתיה כמא דסיגין בכוביא ואפסוק

ז פי זנתה אמן הבישה הורתם פי אמרה אלכה
אחרי מאהבי נתני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני
ושקויי: ח לכן הנני שך את דרכך בסירים וגדרתי
כסות מילא ובוץ משח כל פרנוסי: ח בכך הא אנא מקלקל ית אורחתיה כמא דסיגין בכוביא ואפסוק

(7) For their mother played the harlot; she who conceived them shamed herself; for she said; I will go after my lovers; those who provide my bread and water, my wool, my flax, my oil and my drinks. (8) Therefore, behold I will close off
RASHI

(7) **Their mother** — *Their nation. She who conceived them shamed herself;*
— *Those who teach them are embarrassed.*

(ז) אמן. כניסיה שלהם: הבישה הורתם. שביישו
המורים אותן: אחרי מאהבי. בדרבי רשעים:

I will go after my lovers; — *In the way of the wicked.*